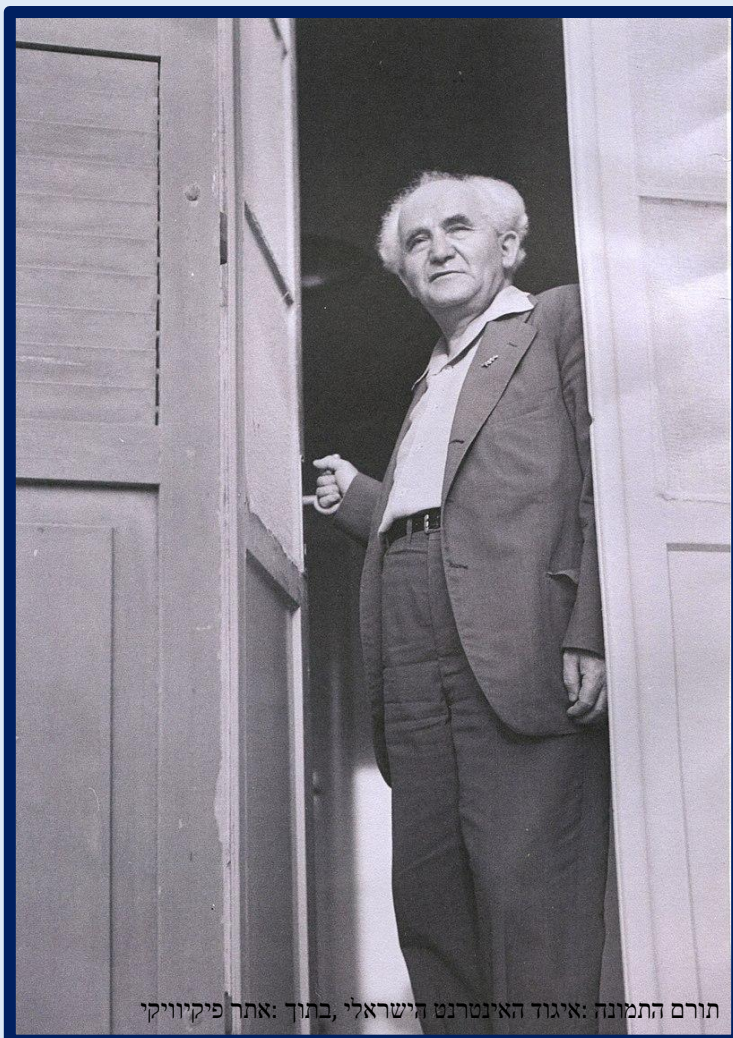

ברחבי ישראל בעקבות בן גוריון

תורם התמונה: איגוד האינטרנט הישראלי, בתוך: אתר פיקיוויקי

מחוז דרום
כתיבה: אורית שניט
עיבוד ועריכה: חדווה בן סיני
עריכת לשונית: אפרת חבה

"יותר מלכל אדם אחר בדורנו, יאה לו התואר 'מקים המדינה'"

(מתוך דברים שנשא בכנסת לוי אשכול, ראש הממשלה ושר הביטחון הנכנס (24.6.1963),

רעיון מרכזי

"המתנה הגדולה של ההיסטוריה לעם היהודי" – כך כינה ברל כצנלסון את דוד בן גוריון.

אדם בעל נחישות, אומץ וחזון בלתי נגמר, שהביא להקמת מדינת ישראל בשנת תש"ח. בן גוריון הנהיג את המדינה במלחמת העצמאות וכיהן כראש ממשלה וכשר ביטחון במשך 15 שנה. הוא הוביל את גל העלייה הגדול בשנות החמישים של המאה ה-20, למרות הקשיים הרבים, והוביל מפעלים שונים: קיבוץ גלויות, עידוד ההתיישבות הכפרית בפריפריה וכיבוש השממה. אחד מחלומותיו הגדולים היה להפריח את השממה, וכשהסבירו לו המומחים שזה בלתי אפשרי, הוא פיטר את המומחים ואמר כי המומחים הם מומחים למה שהיה ולא למה שיהיה! אמירה זו משקפת את אישיותו: אין דבר שיכול לו ואין דבר העומד בפני הרצון.

תיאור המסלול

בסיוור זה לא תמצאו מפה או תחנות נבחרות, אלא אציג בפניכם מקבץ תחנות העוסקות בחייו של בן גוריון, בחלומותיו, בחזונו ובאמונות שלו: בן גוריון כילד(1), בן גוריון הפועל(2), בן גוריון הפוליטיקאי(3), בן גוריון והנגב, (4) ירושלים ובן גוריון (5) ועוד משחקי דרך, הפעלות ומעגל שלי"ח).

אתם תחליטו היכן אתם מסיירים, ותשלבו את התחנות במהלך המסלול (אפשר להדריך במקומות שבהם חי וביקר, במקומות שבהם התקיימו אירועים משמעותיים הנקשרים אליו, במקומות המציינים את שמו ואת פועלו וכד').

חשוב וראוי, כשאפשר, לשלב ביציאה ביקור בצריפו של בן גוריון בשדה בוקר ועלייה לקבר שלו ושל אשתו פולה.

אתם מתכננים את המסלול ובוחרים במידע ובפעילויות הרצויים לכם.

פרטי מסלול

חבל ארץ: ברחבי ישראל (מקומות שבהם בן גוריון ביקר, מקומות שמנציחים אותו וכד').

אורך המסלול: יום ארוך או קצר, לפי התכנון

נקודת התחלה: בהתאם למתוכנן

נקודת סיום: בהתאם למתוכנן

עונה מומלצת: כל השנה

מגבלות: אין

דרגת קושי: קלה

ציוד נדרש: אין

אתרים בתשלום: הצריף בשדה בוקר

תיאור התחנות שבמסלול

בן גוריון כילד (1)

דוד בן גוריון נולד בחול המועד סוכות בשנת 1886 בעיר פלונסק שבפולין. אבא שלו, אביגדור, ייצג לקוחות בבית המשפט, בהיותו מחזיק ברישיון לכתוב בקשות (עורך דין בלתי מוסמך). הוא היה היהודי המשכיל הראשון בפלונסק שהחליף את הבגד היהודי המסורתי במעיל כנף ושענד צווארון ועניבת פרפר. אמא של דוד, שיינדל, הייתה בת יחידה לבעל אחוזה, והנדוניה שלה כללה שני בתי עץ בקצה הרחוב שבו גרה המשפחה. הבית שבו גרו היה בן שתי קומות, בקומה הראשונה חיה המשפחה, ובשנייה חיו עוזרי הבית שטיפלו במשק הבית, בבלעי החיים, בחצר ובעצי הפרי שבגן. דוד בן גוריון היה ילד חולני, ואימו טיפלה בו במסירות גדולה, דבר שיצר קשר עמוק בין השניים. כשהיה בן 11, מתה אימו בשל הרעלת דם. מותה היה אירוע קשה מאוד בחייו.

בן גוריון הפועל (2)

בשנת 1906, בהיותו בן עשרים, עלה בן גוריון לארץ ישראל כחלק מהעלייה השנייה. עם הגיעו לארץ, הלך ברגל עם חברו לפתח תקווה, ולמוחרת היום כבר עבד בשדות. משם נדד לכפר סבא, לראשון לציון, ולמושבות הגליל. בכל המקומות עסק בעבודות אדמה ולא בחל אף לא באחת מהן. מאוחר יותר, שימש בן גוריון שומר בסגירה, עבר ליבנאל לשבועות מספר ומשם הגיע לזיכרון יעקב.

בן גוריון הפוליטיקאי (3)

דוד בן גוריון ייזכר לעד כמי שהכריז על הקמת מדינת ישראל וכראש הממשלה הראשון שלה. אבל קודם לכן וגם אחר כך אפינה אותו עשייה מרובה.

הכול התחיל בשנת 1900, שבה ייסד דוד עם עוד כמה נערים אגודה ציונית בשם 'עזרא' שמטרתה הייתה לחזק את מעמד השפה העברית. מאז לא הפסיק לפעול. עוד לפני הקמת מדינת ישראל, הקים בן גוריון באלכסנדריה עם חברו יצחק בן צבי מפלגה בשם 'חובבי ציון'. אחר כך הוא ועוד כמה חברים הקימו מפלגה חדשה בשם 'אחדות העבודה' (1919), ומאוחר יותר התאחדו עם מפלגת 'הפועל הצעיר' והיו יחד למפלגת מפא"י (1931). בהמשך נבחר בן גוריון לעמוד בראש התנועה הציונית ובראש הסוכנות היהודית עם חיים ויצמן. ב-1946, קיבל לידיו את תיק הביטחון, תיק שלא היה קודם לכן. מהכרזת המדינה כיהן בתפקיד ראש הממשלה ושר הביטחון במשך 15 שנה. בשנת 1953, התפטר מתפקידו ועבר לשדה בוקר. אחרי שנתיים חזר לתפקיד שר הביטחון, וקצת אחר כך גם לראשות הממשלה. בשנת 1961, התפטר בן גוריון מתפקידו כראש מפלגה, ובשנת 1963 התפטר מראשות הממשלה, אך עדיין עסק בפוליטיקה והיה חבר כנסת מטעם במפלגת רפ"י. בשנת 1970, התפטר מחברותו בכנסת ופרש לחלוטין מפעילות פוליטית.

בן גוריון והנגב (4)

"אם המדינה לא תחסל את המדבר, עלול המדבר לחסל את המדינה," טען בן גוריון, שהאמין בחשיבות פיתוח הנגב והפרחת השממה. הוא ראה בנגב ובפיתוחו חשיבות עליונה. מבחינה ביטחונית, הנגב הוא שטח גדול בין מצרים, ישראל וירדן; מבחינה כלכלית, יש בו אוצרות טבע רבים; מבחינה דמוגרפית, הוא מספק קרקע נרחבת להתיישבות; ומבחינה חינוכית, ראה בן גוריון את הנוער כמוביל יזמות להתיישבות בנגב. לדברי בן גוריון: "בנגב ייבחנו העם בישראל ומדינתו – כי רק במאמץ מלוכד של עם מתנדב ומדינה מתכננת ומבצעת נוכל למשימה הגדולה של הפרחת השממה וישובה... מאמץ זה יקבע גורלה של מדינת ישראל ומעמדו של עמנו בתולדות המין האנושי" (מתוך: משמעות הנגב, דוד בן גוריון, שדה בוקר, 1955).

i. עם פרישתו מהממשלה בשנת 1970, ירד בן גוריון לשדה בוקר והתגורר שם עד מותו.

ירושלים ובן גוריון (5)

יחסו של בן גוריון לירושלים נע בין אידיאולוגיה לפרקטיקה, בהתאם לצורכי היישוב בתקופות שונות. הוא ראה בירושלים בירה לעם היהודי, אך גם הבין את חשיבותה לאסלאם ולנצרות. כשוועדת פיל (1917) החליטה על קיום שתי מדינות, הוא היה מוכן להתפשר ולהשאיר את ירושלים בריבונות בריטית. מאוחר יותר, היה מוכן לחלק אותה בין ישראל ובין עבדללה מלך ירדן בתמורה להסכם אי לוחמה עם ירדן. בממשלה שלו היה רוב של שרים שלא רצו לתמוך בהכרזה על ירושלים כבירת ישראל, אך בן גוריון ידע לשכנע אותם והם אכן השתכנעו. העובדה כי למרות הכול האמין תמיד בירושלים כולה כבירת ישראל התבררה במלחמת ששת הימים. משהבין שאחרי כיבוש צידה המזרחי של העיר יהיה אפשר לקבוע עובדות בשטח, תמך בכל פה בסיפוחה של ירושלים. לעומת דרישתו להחזרת שאר השטחים שנכבשו במלחמה (למעט חברון ובשלב מאוחר יותר רמת הגולן), הוא עמד על כך שיש לאחד את ירושלים לאלתר, ליישב אלפי יהודים בצידה המזרחי ואף לנתץ את חומות העיר כדי לחבר את החלק המזרחי של העיר לחלקה המערבי.

טבלת פעילות – מהלך יום השדה

מקום הפעילות	נושא הפעילות	תיאור הפעילות	דגש מיוחד	זמן	ציוד מיוחד
לפי בחירה	פתיחה	המדריך מסביר בקצרה על האיש הדגול ועל מה שיקרה בסיור	נועד ליצור מוכנות לסיור	10 דק'	
לפי בחירה	ילדותו של בן גוריון	הצגה הפותחת את הסיור. המציג מספר קצת על הבית, על ההורים ועל המשפחה של בן גוריון כפתיח לסיור – רקע להתחלה בהתאם לנספח ככה זה התחיל (1)	מומלץ ללמוד את הטקסט בעל פה.	10 דק'	תלבושת לדמות המציגה (כובע מיוחד, ז'קט, עניבה) נספח 1
לפי בחירה	בן גוריון כפועל אדמה	שלב א': המדריך מסביר בקצרה על הדרך שעשה בן גוריון כשהגיע לארץ ישראל עם העלייה השנייה בהתאם לנספח דוד הפועל בא לכבוש את האדמה בעבודה! (2). ההסבר ילווה בתמונות מנספח דוד הפועל בתמונות (3). שלב ב': כל חולייה מקבלת כרטיס ובו חמש מילים ועליה לחבר חמשיר בנושא, נספח מחברים חמשיר על הפועל (4)		10 דק' 20-15 דק'	נספחים 2-4
לפי בחירה	בן גוריון הפוליטיקאי	המדריך פותח ומסביר כי בן גוריון הקים מפלגות וארגונים שונים במהלך חייו וכיהן בתפקידים שונים בממשלה משקמה מדינת ישראל. כעת נבחן יחד תפקידים אלה. משימה: לסדר את התפקידים לפי סדר כרונולוגי, נספח בהתאם לאפשרות שבחרתם. לאחר ביצוע המשימה, אפשר לערוך חידון קצר על התפקידים השונים שבהם כיהן בן גוריון ולזכות את החוליות בנקודות.	אפשר לבצע את הפעילות בדרכים שונות: אפשרות א', מאתגרת: לחלק דף הסבר, נספח ככה בונים פוליטיקאי (5) ולתת למשתתפים לסדר את הכרטיסיות, נספח מסדרים ולומדים – דוד בן גוריון הפוליטיקאי (6). אפשרות ב': לתת למשתתפים לסדר את הכרטיסיות ולקרוא בין השורות את המידע המוטמן בהן על השנים, נספח רצף כרונולוגי בחייו של פוליטיקאי – דוד בן גוריון (7)	5 דק' 10 דק' 5 דק' 15 דק'	נספחים 5-6
	בן גוריון והנגב	המדריך מספר שלבן גוריון היה יחס מיוחד לנגב. המדריך שואל שאלות נכון / לא נכון בנוגע לנגב, נספח הנגב – נכון או לא נכון !! (8) – שימו לב, כל ההיגדים נכונים!	מומלץ לערוך כתחורות בן החוליות (או לפנות לחוליה אחרת כל פעם או לפנות לכולם ולרשום את התשובות).		מומלץ להדביק בגב כרטיסיות השאלות את תמונתו של בן גוריון המצורפת בנספח (8) מצורף הטקסט שממנו נגזרו שאלות נכון / לא נכון, נספח (9)
לפי בחירה	ירושלים ובן גוריון	המדריך מסביר לתלמידים על אודות יחסו של בן גוריון לירושלים בהתאם לנספח דוד בן גוריון וירושלים (10). אחרי ההסבר, המדריך ייתן משימה לחוליות: להרכיב משפטים שאמר בן גוריון בנושא ירושלים, בנספח הרכיבו את המשפטים על ירושלים של דוד בן גוריון (11)		5 דק' 15 דק' 5 דק' להרכבת המשפטים	אפשר לתת לתלמידים לנסות לבד או יחד כולם, ובשלב מאוחר יותר לאפשר שימוש בגוגל. אפשר להדפיס כל משפט בצבע אחר או את כולם באותו צבע – תלוי ברמת הקושי.
לפי בחירה	מעגל סיכום יום וממנו	מעגל של"ח בנושא "דברים שאני עושה למרות שאני לא אוהב"		30 דק'	יש להקפיד על כללי המעגל

			נמשיך למעגל שלי"ח	בעקבות מערכת היחסים של דוד ושל פולה בן גוריון, נספח (12)
--	--	--	----------------------	---

המלצות לפעילויות דרך ולמשחקים שלהלן מופיעות בנספחים 13-16

1. הידעת!
2. משחק כור ההיתוך
3. תרגול צבאי על יבש
4. נוער – נוער – נוער

נספח 1: ככה זה התחיל

דוד בן גוריון נולד בחול המועד סוכות בשנת 1886 בעיר פלונסק שבפולין. פלונסק אינה רחוקה מורשה, רק 45 דקות נסיעה ממנה. הבית של המשפחה היה ברחוב העיזים (היום יש שם בית פולני ושלט שמציין כי כאן נולד דוד בן גוריון). אבא של דוד, אביגדור, ייצג לקוחות בבית המשפט, כאמור החזיק ברישיון לכתוב בקשות בשם לקוחות לבית המשפט. שימש כעורך דין בלתי וסמך. הוא היה היהודי המשכיל הראשון בפלונסק שהחליף את הבגד היהודי המסורתי במעיל כנף ושענד צווארון ועניבת פרפר. אימא של דוד, שיינדל, הייתה בת יחידה לבעל אחוזה, והנדוניה שלה כללה שני בתי עץ בקצה הרחוב שבו התגוררה המשפחה. הבית שבו גרו היה בן שתי קומות: בקומה הראשונה חיה המשפחה, ובשנייה חיו עוזרי הבית שטיפלו במשק הבית, בבעלי החיים, בחצר ובעצי הפרי שבגן.

בבית השני, מבין שני הבתים הכלולים בנדוניה של אימו של דוד בן גוריון, גר אחיו הגדול של דוד, אברהם. חמישה ילדים היו במשפחה, שתי בנות ושלושה בנים, דוד היה הרביעי בילדים. דוד היה ילד חולני, ואימו טיפלה בו במסירות גדולה, דבר שיצר קשר עמוק בין השניים. כשהיה דוד בן 11, מתה אימו בשל הרעלת דם. מותה היה אירוע קשה מאוד בחייו. אך אירוע זה או אחר לא מנע ממנו להיות לפעיל ולמשפיע. כעת הגיע הזמן לצאת לדרך וללמוד על דוד בן גוריון ועל חלקים מסיפור חייו. מוכנים?

נספח 2: דוד הפועל בא לכבוש את האדמה בעבודה!

בשנת 1906, בהיותו בן עשרים, עלה בן גוריון לארץ ישראל כחלק מהעלייה השנייה. כמו חבריו, עלה גם הוא לארץ מתוך תחושת שליחות וברצון לעבוד את אדמתה. הוא הפליג במחלקה הרביעית של

אונייה רעועה, עצר לחניית ביניים בסמירנה שבטורקיה והגיע לנמל יפו בשישה בספטמבר 1906 (שנים אחר כך אמר על יום זה כי היה היום הגדול בחייו). ביום הגיעו, יצא עם 13 מחבריו למושבה פתח תקווה. הם הגיעו למושבה עם לילה. בן גוריון שכר חדר עם חברו שלמה צח ויצא לעבודה כבר בבוקר הראשון להגיעו. הוא עבד בעבודות חקלאיות מגוונות: הובלת זבל וטמינתו בבורות הנטיעה, הכשרת הקרקע, סיקול אבנים, חפירת בורות, חרישת אדמת בור, כריית תעלות השקיה ונטיעת עצים. כעבור שבועיים, הוא חלה בקדחת, מחלה שתתקוף אותו פעמים מספר לאורך חייו. בנוסף לכך, התמודד עם רעב, במיוחד בימים שבהם היה מחוסר עבודה. באביב 1907, נדד בן גוריון לכפר סבא, אחריה נדד לראשון לציון, שבה עבד שבועות מספר ביקב בדריכת ענבים, משם עבר לרחובות ובאוקטובר של אותה שנה עבר לגליל.

בסתיו 1908, נסע דוד לפלונסק להתייצב לשירות בצבא הרוסי כדי שאביו לא יאלץ לשלם קנס. הוא נפגש עם משפחתו, הוכר כשיר לשירות והושבע אמונים לצאר, אך ערק מהמחנה ובסוף דצמבר שב לארץ ישראל. בעת היעדרו, קמה המושבה כנרת, ולאחר שובו הגיע אליה ועבד בה במשך שבועות מספר. משם ירד למושבה מנחמיה, וגם בה עבד במשך כמה שבועות. מאוחר יותר, שימש בן גוריון שומר בסג'רה, שם שהה כנראה שנה וחודש, ומשם עבר ליבניאל לכמה שבועות. משם הגיע לזיכרון יעקב. בן גוריון החליט ללכת לזיכרון יעקב כיוון שקיווה שאחיותיו יעלו לארץ והאמין כי זו תהיה המושבה היחידה שבה תוכלנה למצוא עבודה, אך הן נשארו בפלונסק.

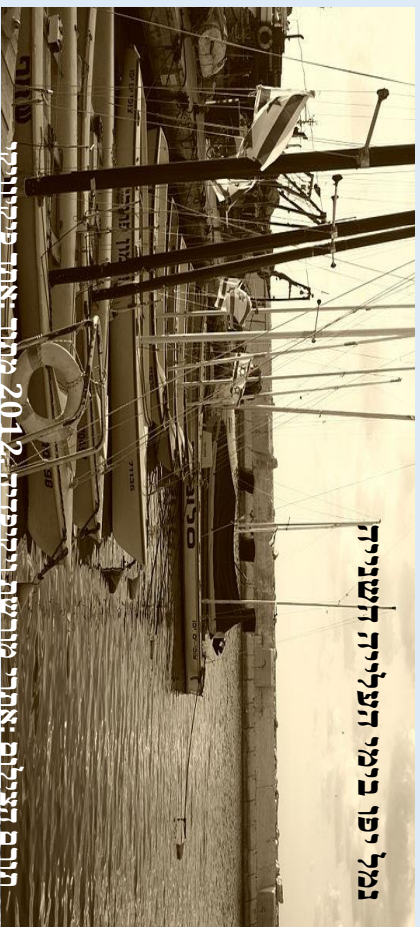
רציף בנמל יפו בראשית המאה ה-20-

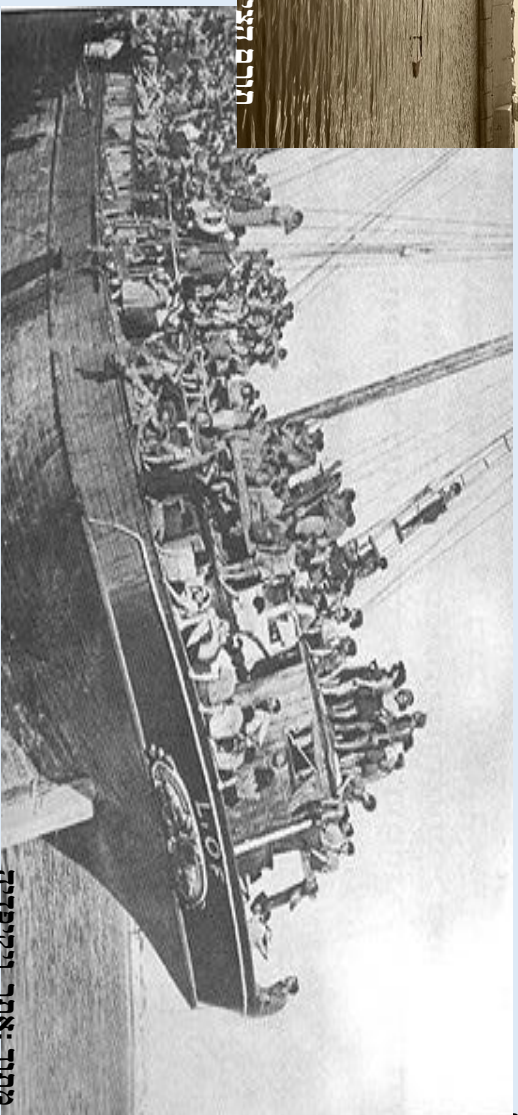
מנחם: אתר ויקיפדיה

דוד בן גוריון מגיע בנמל יפו השנייה

נמל יפו בימי העלייה השנייה

חורם העלום: אחרי מורשת וקניניה, 2012 מחם: אחד פלמח וידי

מתוך: אחרי וקניניה

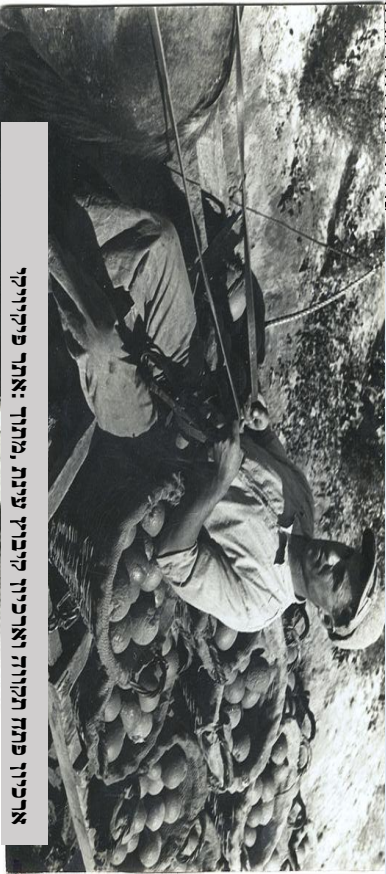
העלייה לא"י באונייה רעועה

עקירת יפלות בפריזסים

שרה לויטלר, חנה, אסתר קפרא, מרת, ארת פיקוויקי

הארץ
וי ממשלות

ארכיון פתח תקווה וארכיון קיבוץ עינת, מרת, ארת פיקוויקי

ברחבי ישראל בעקבות דוד בן גוריון

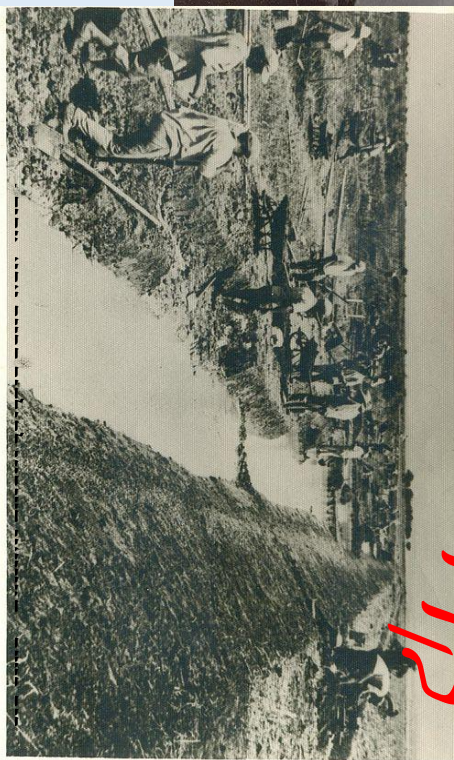
ערכאות מדינת ישראל, ארת פיקוויקי

עבודות במושבות

המטבח

מטבח פועלים בנהל" האכיל "פועלים רבים
והצילם מהרפת הרעב

הקדחת

נחל גדורה, מימיו היו חסומים, דבר שיצר ביצה ומשך יתושים וקדחת

לא תמיד היה קל – הקדחת והרעב

ראשון

מדיאון וארכיון ראשון לציון, אוסף התצלומים, מתוך: אתר פיקיוויקי

וידלגת הארץ
ס ורשי ממשלות

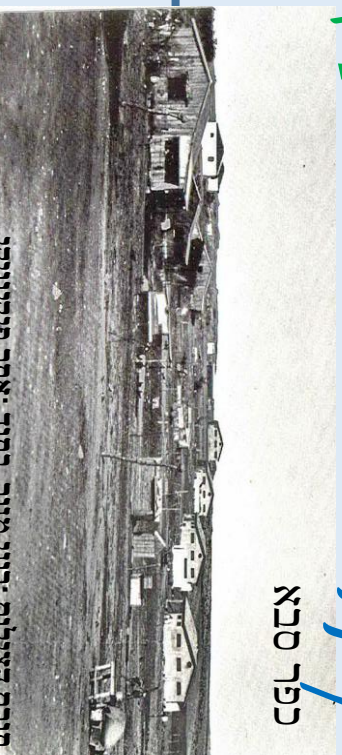

חצר כנרת

צילום: זלר-זלמנסון, מתוך: אתר פיקיוויקי

סג'רה

לחזבונת

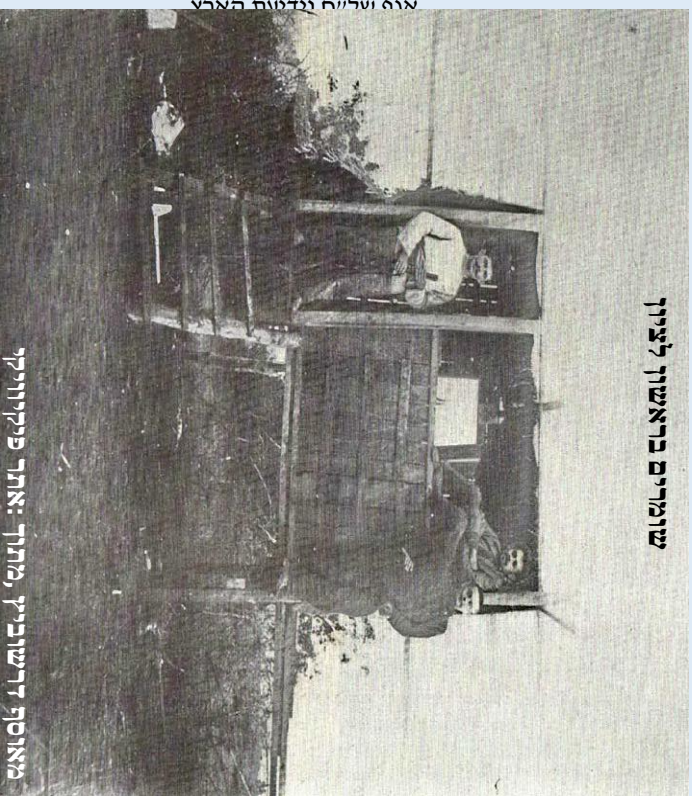
כפר סבא

מורם הצילום: רוני מנור. מתוך: אתר פיקיוויקי

זיכרון יעקב

המושבות שבהן עבד

שומרים בראשון לציון

אורג וסליים נדמעות הארץ

מאוסף דרשוביץ, מומד: אחר פיקיוויקל

אבינון שני המנהל, מחנה: אחר פיקיוויקל

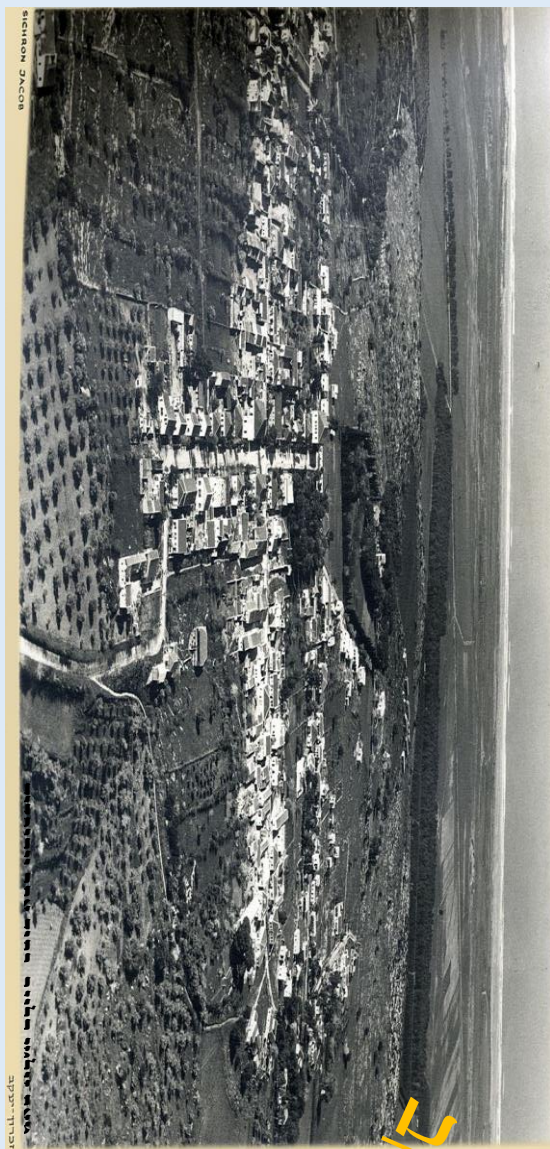
השומר יואש זולר

הועלה על ידו "ר אבישי מייכר, באישור וברשות משפחת זולר

ברחבי ישראל בעקבות דוד בן גוריון

בן גוריון השומר

זיכרון יעקב

נספח 4 : מחברים חמשיר על הפועל

כל חוליה מקבלת חמש מילים :

קדחת רעב כפר סבא פועל גליל	שלמה צח פתח תקווה עבודה חדר זבל	עלייה שנייה אונייה בן 20 אדמה טורקיה
גליל שומר סגירה זיכרון יעקב אחיות	פלונסק צבא רוסי ארץ ישראל חצר כנרת שומר	מושבות נטיעת עצים חברים יקב רחובות

נספח 5: ככה בונים פוליטיקאי

בשנת 1900, ייסד דוד בן גוריון עם כמה נערים בני עירו אגודה ציונית בשם 'עזרא', שמטרתה הייתה לחזק את מעמד השפה העברית. הוא היה אז בן 14 בלבד. החברים התחייבו לדבר עברית ואף ייסדו קבוצות לימוד בעברית לנערים עניים בעיירה. למרות התנגדות ההנהגה היהודית, השתתפו בפעילות כ-200 נערים.

בקיץ 1914, כשבן גוריון הגיע לארץ, פרצה מלחמת העולם הראשונה. הטורקים גירשו את יצחק בן צבי ואת בן גוריון לאלכסנדריה בגלל הפעילות הציונית שלהם. השניים נדדו לארצות הברית וגייסו שם אנשים למפלגתם 'פועלי ציון' (באותו זמן, פגש בן גוריון את פולה, שלימים תהיה אשתו).

אחדות העבודה גם היא תנועה שהקים דוד בן גוריון עם חבריו בשנת 1917, תנועה שאיחדה את מפלגתו עם כוחות נוספים ויחד הם נקראו מפא"י – מפלגת פועלי ארץ ישראל.

בן גוריון עמד בראש הסוכנות היהודית והתנועה הציונית יחד עם חיים ויצמן בשנת 1935.

אחרי הצעת ועדת פיל ב-1937 לחלק את ארץ ישראל לשתי מדינות – יהודית וערבית, הוביל בן גוריון כחבר בקונגרס הציוני את קבלת עקרון החלוקה, המסמך את ההנהגה היהודית לדון בה (בסופו של דבר זה לא קרה כיוון שהערבים לא קיבלו את ההצעה).

בשנת 1946, קיבל בן גוריון לידיו, בנוסף להיותו ראש הסוכנות היהודית, את תיק הביטחון, תיק שלא היה קיים קודם. בתפקידו זה, הכין את כוחות ההגנה למלחמה.

עם הכרזת המדינה בה' באייר תש"ח (1948), עמד בן גוריון בראש הממשלה הזמנית וכיהן כשר ביטחון.

בבחירות הראשונות שנערכו במדינה בשנת 1949, זכתה מפא"י, מפלגתו של בן גוריון, והוא הרכיב את הממשלה והיה לראש ממשלה ולשר ביטחון (הוא החזיק בשני התפקידים 15 שנה).

בן גוריון התפטר מהממשלה ב-1953 וירד לחיות בשדה בוקר, אך לא לאורך זמן.

ב-1955 חזר לכהן כשר ביטחון ואחר כך, אחרי הבחירות שנערכו בסוף אותה שנה, גם כראש ממשלה.

את מפלגת רפ"י (רשימת פועלי ישראל), הקים ב-1965 עם חברים נוספים שפרשו איתו ממפלגת מפא"י וכיהן במסגרתה כחבר כנסת.

בשנת 1970, התפטר מחברותו בכנסת ופרש לחלוטין מפעילות פוליטית.

נספח 6 : מסדרים ולומדים – דוד בן גוריון הפוליטיקאי

אחרי שקראתם את דף המידע על אודות התפקידים הפוליטיים שמילא דוד בן גוריון, נסו לסדר את הכרטיסיות בסדר כרונולוגי מהקדום למאוחר.

בהצלחה!

דוד בן גוריון עם כמה נערים בני עירו ייסדו אגודה ציונית בשם 'עזרא', שמטרתה הייתה לחזק את מעמד השפה העברית. בן גוריון היה אז בן 14 בלבד.

עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, הגיע בן גוריון לארץ לביקור וגורש ממנה לטורקיה עם חברו יצחק בן צבי. השניים המשיכו לארצות הברית וגייסו שם אנשים למפלגתם 'פועלי ציון' 'באותו זמן, פגש בן גוריון את פולה, שלימים תהיה אשתו).

מקים את תנועת 'אחדות העבודה'

מאחד את תנועתנו' אחדות העבודה 'עם כוחות נוספים הנקראים יחד
מפא"י – מפלגת פועלי ארץ ישראל.

מוביל כחבר בקונגרס הציוני את קבלת עקרון החלוקה, המסמיך את
ההנהגה היהודית לדון בה.

עומד בראש הסוכנות היהודית והתנועה הציונית
עם חיים וייצמן .

מקבל את תיק הביטחון .בתפקיד זה, מכין את כוחות ההגנה למלחמה.

עומד בראש הממשלה הזמנית ומכהן כשר ביטחון.

מתפטר מחברותו בכנסת ופורש לחלוטין מפעילות פוליטית.

מכהן כראש ממשלה וכשר ביטחון 15 שנה.

מתפטר מהממשלה, יורד לנגב וחוזר לממשלה.

מקים את מפלגת רפ"י ומכהן כחבר כנסת.

מכהן שוב כשר הביטחון ואחר כך גם כראש ממשלה.

את הפעילות הפוליטית הראשונה שלו יזם דוד גרין עם חבריו כשהיה בן 14 בלבד! הם הקימו אגודה ציונית בשם 'עזרא' שמטרתה הייתה לחזק את מעמד השפה העברית. החברים התחייבו לדבר עברית ואף יסדו קבוצות לימוד בעברית לנערים עניים בעיירה. למרות התנגדות ההנהגה הדתית, השתתפו בפעילות כ-200 נערים.

המפלגה הראשונה שהקים ממש בארץ היא 'אחדות העבודה' שאחר כך תחבור לגורמים נוספים ותהיה למפלגת מפא"י – מפלגת פועלי ארץ ישראל.

בביקורו הראשון בארץ, פרצה מלחמת העולם הראשונה. בגלל הפעילות הפוליטית שלו ושל חברו יצחק בן צבי, הם גורשו מהארץ. הם נדדו לארצות הברית וגייסו שם אנשים למפלגתם 'פועלי ציון'. באותו זמן, פגש את פולה, שלימים תהיה אשתו.

לאחר שצבר ותק בהקמת מפלגות, מונה לעמוד בראש הסוכנות היהודית והתנועה הציונית עם חיים וייצמן.

מאוחר יותר, קיבל גם את תיק הביטחון בנוסף להיותו ראש הסוכנות היהודית) וכל זאת עוד טרם הייתה מדינה).

התפטר בפעם הראשונה, ירד לשדה בוקר וחזר אחרי שנתיים לתפקד
בראש ממשלה וכשר ביטחון.

התפטר בפעם השנייה, הפעם מחברותו בכנסת, ופרש לחלוטין
מפעילות פוליטית.

עם הכרזת המדינה, עמד בראש הממשלה הזמנית וכיהן כשר ביטחון.

המפלגה האחרונה אותה מקים הייתה רפ"י איתה הוא נכנס
כחבר כנסת, אחריה לא חוזר לראשות הממשלה.

בבחירות הראשונות שנערכו במדינה, זכתה מפלגתו של בן גוריון והוא
היה זה שהרכיב את הממשלה ועמד בראשה. כמוכן כיהן כשר ביטחון.
הוא החזיק בשני התפקידים לאורך 15 שנה.

הנגב לפי בן גוריון – נכון או לא נכון (נספח 8)

(כל התשובות נכונות)

1. הנגב הוא עריסת אומתנו (המקום שבו נולד העם שלנו).
2. ישראל היא אחת המדינות המעטות בעולם שיש לה גישה ימית ישירה גם לאוקיינוס האטלנטי, דרך הים התיכון, וגם לאוקיינוס ההודי והשקט, דרך ים סוף.
3. מבחינת התחבורה העולמית, דומה הנגב לתעלת סואץ – הוא משמש גשר בין שני אזורי השיט העולמיים, במזרח ובמערב (יש לו גישה ימית גם לאוקיינוס האטלנטי, דרך הים התיכון, וגם לאוקיינוס ההודי והשקט, דרך ים סוף).
4. הנגב התברך בים שאין לו ערך תחבורתי רב, כי הוא ים פנימי וסגור, זהו ים המלח. אבל ים זה הוא יחיד במינו בעולם והוא עשיר במלחים ובמינרלים יותר מכל ים אחר בעולם.
5. לפי בן גוריון, אם המדינה לא תחסל את המדבר, עלול המדבר לחסל את המדינה.
6. אם לא יתקיים יישוב גדול ומבוצר ברחבי הדרום והנגב, ארץ ישראל לא תוכל להמשיך להתקיים.
7. בתקופה מסוימת טרום הקמת מדינת ישראל, נאסר על יהודים להגיע לנגב. איסור זה בוטל אחרי שצה"ל החזיר את הנגב לשליטה יהודית.
8. בן גוריון האמין כי דרך הפיתוח של הנגב יהיה אפשר לבחון את היצירתיות של המדע ושל המחקר היהודי.
9. תחומי מחקר שכן גוריון ציפה שיפותחו בנגב היו: המתקת מי ים, ניצול אנרגיה שמשית, ניצול הרוחות לייצור חשמל, מניעת בזבז מי גשמים, בניית אגמים לאגירת מי גשם, חקירת צמחיית הנגב שתאפשר למידת הקרקעות והגידולים האפשריים בו.
10. לדעתו של בן גוריון, לנוער תפקיד חשוב בפיתוח הנגב.

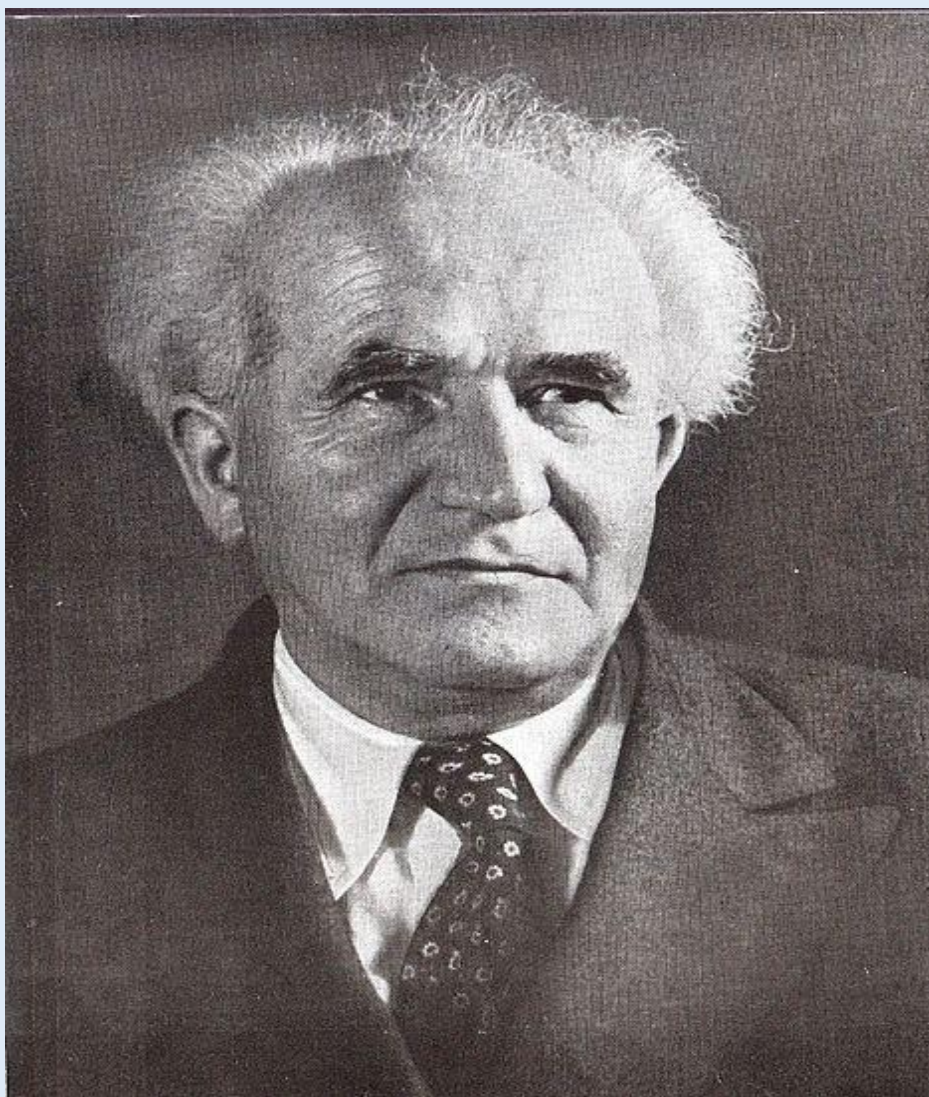
בסיכום החידון אפשר להקריא מדבריו של בן גוריון:

"בנגב ייבחנו העם בישראל ומדינתו – כי רק במאמץ מלוכד של עם מתנדב ומדינה מתכננת ומבצעת נוכל למשימה הגדולה של הפרחת השממה וישובה. מאמץ זה יקבע גורלה של מדינת ישראל ומעמדו של עמנו בתולדות המין האנושי." (מתוך נאום "משמעות הנגב" של דוד בן גוריון. שדה בוקר 17.1.1955).

בסוף המשחק, מומלץ לשאול את התלמידים אם החזון של דוד בן גוריון בנוגע לנגב התגשם.

דיוקן דוד בן גוריון. מתוך: אתר פיקיוויקי

ברחבי ישראל בעקבות דוד בן גוריון

טקסט בסיס לשאלות נכון / לא נכון (נספח 9)

משמעות הנגב(מתוך נאום "משמעות הנגב" של דוד בן גוריון. שדה בוקר 17.1.1955)

הנגב הוא עריסת אומתנו (המקום בו נולד העם שלנו), אזור התורפה המסוכן של המדינה ותוחלתה הגדולה.

ישראל היא אחת המדינות המעטות בעולם שיש לה גישה ימית ישירה גם לאוקיינוס האטלנטי דרך הים התיכון, וגם לאוקיינוס ההודי והשקט דרך ים-סוף. מבחינת התחבורה העולמית דומה הנגב לתעלת סואץ. הוא משמש גשר בין שני אזורי השיט העולמיים – במזרח ובמערב. הנגב נתברך בעוד ים אחד, שאין לו ערך תחבורתי רב, כי הוא ים פנימי וסגור וזהו ים המלח אבל ים זה הוא יחיד במינו בעולם והוא עשיר במלחים ובמינרלים מכל ים אחר בעולם. מאז נגאלו מרחבי הנגב על ידי צבא ההגנה לישראל נחקר הנגב מחדש, אם כי לא במידה מספיקה. המחקר אישר דברי התורה על "ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצוב נחושת" (דברים ח, ט).

מדינת ישראל אינה סובלת מציאות מדבר בתוכה. אם המדינה לא תחסל את המדבר עלול המדבר לחסל את המדינה. הרצועה הצרה שבין יפו לחיפה ברוחב של 15-25 ק"מ המכילה את רובו הגדול של העם בישראל לא תעמוד לאורך ימים בלי ישוב רב ומבוצר במרחבי הדרום והנגב. עוז רוחם ויגיע כפיהם של חלוצי העם בשלושת הדורות האחרונים שינו פני הארץ עוד בהיותה תחת שלטון זרים. אבל עבודתם ויצירתם הצטמצמה במחצית הצפונית של ארצנו שאדמתה פוריה בדרך כלל וגשמיה מצויים ומספיקים. המחצית הדרומית של המדינה הנקראת נגב והיא מרבית אדמת המדינה עמדה בשממונה זה מאות בשנים מאז הכיבוש הערבי. גם התורכים והבריטים לא ניסו להפריח שממה זו.

מאז 1939, לאחר פרסום הספר הלבן של ממשלת צ'מברלין, נאסרה על היהודים דריסת רגל בנגב. צבא ההגנה לישראל החזיר שטח נרחב וריק זה לצאצאיו של המתישב העברי הראשון בנגב לפני ארבעת אלפים שנה.

בנגב יבחנו כושר היצירה והעוז החלוצי של ישראל – ומבחו זה יהיה גורלי. בנגב יבחנו כושר המדע והמחקר היהודי. ועל אנשי המדע והמחקר שלנו שומה להתרכז בשדות – מחקרים חדשים שלעמי הצפון לא היה בהם צורך: המחקר להמתקת מי-הים בתהליכים זולים, לניצול אנרגיה שמשית המרובה בארצנו וביחוד בנגב, יותר מבכל מדינות אירופה. לניצול כוח הרוחות לייצור כוח חשמלי, למניעת בזבז מי הגשמים המועטים, הזורמים לשוא לים התיכון ולים המלח, ובסיכומם הכללי הם מגיעים לעשרות מליונים מטרים מעוקבים, שיש בהם כדי להפרות שטחים נרחבים בנגב. בנית אגמים לארכו ולרחבו של הנגב שאגרו מי-הגשמים היקרים. חקירת הצמחייה המצויה בנגב על אף הצחיחות, בכדי לעמוד על הסגולות המיוחדות של הקרקע והגידולים האפשריים בחבלי הנגב השונים – וכדומה.

על אנשי המדע בישראל שומה לחשוף סודות הטבע המיוחדים לארצנו ולמצוא דרכים להשתלט על איתניו – ובזאת יפתחו דף חדש ומקורי במחקר המדעי, יעזרו להפרכת השממה המנחה כל עתידנו – ויתרמו אולי התרומה הגדולה ביותר שיש בכוח המדע לתרום לפתרון הבעיות האנושיות הגדולות: הפרחת השממה, ההולכת ונעשית לבעיה החיונית והגדולה ביותר לכל עמי אסיה ואפריקה ואוסטרליה: זאת אומרת למרבית הגדולה של המין האנושי.

בנגב ייבחנו הנוער היהודי – כשרו החלוצי, עוז רוחו ויוזמתו היוצרת והכובשת. האם ייתפש להזדמנות הגדולה, היקרה והנדירה בתולדות כל עם – לחדש מעשי-בראשית ולהתמכר למפעלי יצירה המחייבים עירוי הסגולות הנעלות והמופלאות ביותר הגנוזות בנפשו של כל אדם, סגולות הגבורה היוצרת המשתלטת על איתני הטבע, ומעצבת גורל עם וארץ, ומרבה תפארת חיים המבהיקה לדורות.

בנגב ייבחנו העם בישראל ומדינתו – כי רק במאמץ מלוכד של עם מתנדב ומדינה מתכננת ומבצעת נוכל למשימה הגדולה של הפרחת השממה וישובה.

מאמץ זה יקבע גורלה של מדינת ישראל ומעמדו של עמנו בתולדות המין האנושי.

דוד בן גוריון וירושלים (נספח 10)

ביחסו של בן-גוריון לירושלים הייתה תמיד תערובת של אידאולוגיה הרואה בעיר הקודש את לב הווייתו של העם היהודי, ושל פרגמטיזם ברור הרואה במרכז העשייה את הצרכים המדיניים של היישוב היהודי בארץ ובמדינת ישראל. עד 1937 לא היה לו ספק כי אם תקום ישות מדינית עצמאית-ציונית בארץ ישראל, ירושלים תשמש כבירתו. הוא אמנם לא התעלם ממרכזיותה של העיר לאסלאם ולנצרות או מהעובדה שקרוב למחצית תושביה לא היו יהודים, אך מבחינתו יהיה ניתן לפתור זאת בישות ריבונית יהודית-ציונית כזו או אחרת. כאשר בקיץ 1937 החליטה "ועדת פיל" הבריטית לכונן בארץ שתי מדינות עצמאיות, יהודית וערבית, וכשהיה ברור לו כי יש להקים לאלתר מדינה ליהודים, במיוחד נוכח הנעשה באירופה והתחזקות גרמניה והנאציזם, הוא היה מוכן להתפשר: לכונן שתי עיריות נפרדות ולהשאיר את ירושלים תחת ריבונות בריטית. כך עשר שנים אחר כך הוא היה מוכן להשלים עם מעמדה של העיר בהחלטת החלוקה שהתקבלה באו"ם. לעצמו ולסובביו הקרובים אמר כי זו רק ההתחלה, אך היה ברור כי הוא שלם עם ההחלטה המדינית. במלחמת העצמאות החל שלב חדש בתפיסת עולמו המעשית-פרגמטית את העיר. הוא היה מוכן לחלק אותה עם עבדאללה (מלך ירדן) כפתרון לאי לוחמה בין ישראל לירדן. במיוחד כאשר המלך הירדני השלים עם הכיבוש הישראלי של שכונות ערביות שנמצאו מחוץ לעיר העתיקה, בתמורה להשלמה עם הכיבוש הירדני של הרובע היהודי בירושלים המזרחית. לא כל שכן כשהיה ברור לו שיהיה ניתן להכריז על חלקה המערבי כבירת ישראל. העובדה שמדינות העולם לא הכירו בהכרזתו ונשארו בנאמנותם לבנאום העיר, אולי הטרידה אותו, אך לא היה לו ספק שכל עוד ירדן מכריזה דה-פקטו על העיר כחלק מממלכתה, ישראל תוכל לבטל את הבנאום. העובדה שבתוך ממשלתו נתקל ברוב של שרים שלא שש לתמוך בהכרזת העיר כבירת ישראל, גם היא הטרידה אותו, אך גם על זאת ידע להתגבר. מדינות האו"ם בקבלם את ההחלטה האוסטרלית העומדת על מעמד העיר, שיחקו לידי. הוא ידע לשכנע את חברי ממשלתו כי יש לעשות דבר נוכח ההחלטה, והם עשו כמצוותו. העובדה כי למרות הכול האמין תמיד בירושלים כולה כבירת ישראל, כפי שצינתי לכל אורך הדיון, התבררה במלחמת ששת הימים. משהבין שאחרי כיבוש צדה המזרחי ניתן לקבוע עובדות בשטח, תמך בכל פה בסיפוחה. לעומת דרישתו להחזרת שאר השטחים שנכבשו במלחמה (למעט חברון ובשלב מאוחר יותר רמת הגולן), הוא עמד על כך שיש לאחדה לאלתר, ליישב בצדה המזרחי אלפי יהודים ואף לנתץ את חומות העיר כדי לחברה לחלקה המערבי.

מתוך: גולשטיין, יוסי, [בן גוריון וירושלים](#), מחקרי יהודה ושומרון, קובץ כה, 2, עמ' 203.

הרכיבו את המשפטים של דוד בן גוריון על ירושלים (נספח 11)

לפניכם קטעי ארבעה משפטים שאמר בן גוריון על ירושלים. הרכיבו אותם.

בהצלחה

"ירושלים היהודית

היא חלק אורגני ובלתי נפרד

מההיסטוריה הישראלית,

מאמונת ישראל ומנשמת עמנו .

ירושלים היא לב

ליבה של מדינת ישראל "

"אנו יודעים מה היא ירושלים לנו –

מאז דוד המלך ועד היום .

אין אף עיר בעולם,

אפילו לא אתונה ורומא,

שמילאה זמן כה רב

תפקיד כה גדול בחיי העם,

כאשר מילאה ירושלים

"אם לארץ נשמה

הרי ירושלים

היא נשמתה

של ארץ ישראל"

"למדינת ישראל

הייתה ותהיה

רק בירה אחת -

ירושלים הנצחית"

ברחבי ישראל בעקבות דוד בן גוריון

הרכיבו את המשפטים על ירושלים של דוד בן גוריון (נספח 11) למורה

2 "ירושלים היהודית היא חלק אורגני ובלתי נפרד מההיסטוריה הישראלית, מאמונת ישראל ומנשמת עמנו. ירושלים היא לב ליבה של מדינת ישראל."

[מתוך הודעה שמסר בן גוריון כראש הממשלה בכנסת, י"ד בכסלו תשי"י.
"דברי הכנסת" ג, עמ' 221]

2 "אנו יודעים מה היא ירושלים לנו – מאז דוד המלך ועד היום. אין אף עיר בעולם, אפילו לא אתונה ורומא, שמילאה זמן כה רב תפקיד כה גדול בחיי העם, כאשר מילאה ירושלים בחיי העם היהודי."

(ירושלים, דוד בן גוריון, בתוך: אתר "[פרויקט בן יהודה](#)")

2 "אם לארץ נשמה – הרי ירושלים היא נשמתה של ארץ ישראל."

2 למדינת ישראל הייתה ותהיה רק בירה אחת – ירושלים הנצחית."

מתוך: הודעה בכנסת ה-13 בדצמבר 1949 על החלטת הממשלה לקבוע מייד את ירושלים כבירה, בעקבות הצעת ההחלטה שנתקבלה בתשעה בדצמבר באו"ם על מעמדה של ירושלים.

מעגל של"ח, דברים שאני עושה על אף שאיני אוהב לעשותם (נספח 12)

פגשנו היום את דוד בן גוריון – האיש בעל החזון, האיש בעל החלום, האיש שלא נח לרגע ושלא הפסיק לעשות. זוכרים מה עשינו היום? (המורה, בעזרת התלמידים, יזכיר את התחנות, את הפעילויות ואת האירועים שחווינו היום).

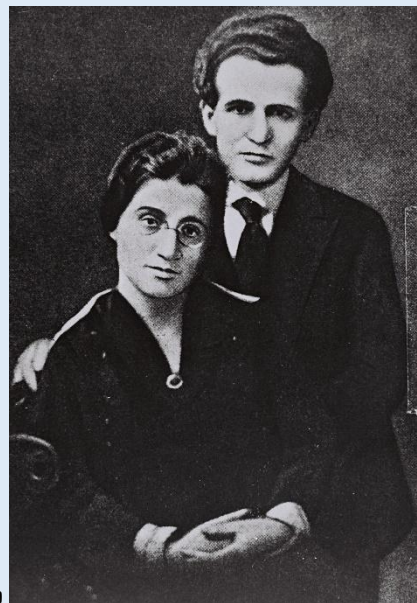
לא דיברנו כמעט על האישה שהייתה לצידו של בן גוריון שבזכותה הרבה מזה התאפשר – פולה בן גוריון. פולה הייתה אחות במקצועה, אם כי במקום ללבוש חלוק ולטפל בחולים, היא טיפלה בילדיה ובבעלה.

פולה נהגה להכין לדוד מדי בוקר ארוחה שבה היה גם הקוף והמוץ, מה זה, אתם שואלים? מצוין, מדובר בעיסת גבינה לבנה ולבן שתובלה ברסק פירות ובמעט מיץ פטל בשביל הטעם.

לאחר שפולה הלכה לעולמה, ירדה בתם של השניים באחד הימים לקיבוץ שדה בוקר שבנגב כדי לבקר את אביה. כשנכנסה לצריף, מצאה את בן גוריון אוכל קוץ'-מוץ' – אותה עיסת גבינה מתוקה שאימה נהגה להכין לו מדי בוקר. "אבא, אימא כבר נפטרה. אינך חייב לאכול זאת יותר", אמרה לו, "שהרי בלאו הכי לא אהבת את זה." בפה מלא, בעודו מלקק את הכפית האחרונה, השיב: "אני ממשיך לאכול קוץ'-מוץ' בכל יום – לזכרה."

ואתם? האם יש משהו שאתם עושים אותו למרות שאינכם אוהבים לעשותו כיוון שזה חשוב למישהו אחר, לזכר מישהו למען מישהו וכד'?

חשבו על כך דקה ושתפו אותנו.

פולה מונבז ודוד בן גוריון לפני חתונתם בניו יורק (לשכת

העיתונות הממשלתית, מתוך: אתר פיקיויקי).

פעילויות דרך או פעילות לעצירה

לפני או אחרי כל פעילות (מלבד הידעת!) מומלץ לקשר את התוכן לדוד בן גוריון (מוצג הסבר קצר).

הידעת! (נספח 13)

אפשר לשחק במשחק האטב – כל פעם שמישהו נתפס כשהאטב בידו, עליו לשלוף פרט מידע להקראה. המדריך ישאל אותו אם הוא מזדהה עם הנאמר, אם קרה לו דבר דומה, מה הוא חושב על זה, אם הוא יכול לספר על משהו דומה שקרה לו או למישהו קרוב אליו או כל שאלה ומשימה אחרת (יש לגזור את הפתקים מראש ולהכניס לכובע או לשקית מיוחדת).

1. שמו הפרטי, דוד, ניתן לו לזכר סבו מצד אימו. בפלונסק נהגו לקרוא לדוד הקטן בשם החיבה דובטשה.
2. אימו ילדה 11 ילדים, אך רק חמישה נשארו בחיים. עם הזמן, עלו החמישה ארצה. דוד היה הקטן בבנים.
3. המשחק היחיד שידע בילדותו היה שחמט. "איש לא שמע על פוטבול (כדורגל) באותם ימים".
4. את ידיעותיו הראשונות בתנ"ך רכש מסבו, שהיה מלמדו חומש עם פירושו של מנדלסון.
5. אביו רצה שיהיה "דוקטור", ואילו אימו חלמה שיהיה רב גדול...
6. את אהבתו לחקלאות ספג בכפר קטן שבו התגוררו קרובי משפחה שאליהם היו נוסעים בחודשי הקיץ למען בריאותו של הילד החולני.
7. דוד בן גוריון נקרא בלידתו בעצם בשם: דוד יוסף גרין. אחרי שעלה לארץ ישראל, הוא עבר את שמו לבן גוריון.
8. בן גוריון היה ממפתחי הנשק הגרעיני בישראל וביוזמתו קם המרכז הראשון למחקר גרעיני.
9. בשנת 1962, קיבל בן גוריון מן הטכניון בחיפה תואר כבוד של דוקטור לאדריכלות על בניית מדינת ישראל.
10. בן גוריון רצה להגדיל את האוכלוסייה של מדינת ישראל והחליט לתת פרס של 100 לירות לכל אישה שילדה עשרה ילדים.
11. בן גוריון נהג לעשות הרבה פעילויות גופניות – צעידה, התעמלות, עמידות ראש ויוגה – שיחד יתרמו לבריאותו ויעזרו לו לתפקד.
12. דוד בן גוריון התחיל לעמוד על הראש בעצתו של הד"ר משה פלדנקרייז, אשר טען כי ראשו של בן גוריון גדול ביחס לגופו הקטן.
13. דוד בן גוריון לא השתמש במילת היחס "את" משום שטען שהיא מיותרת בשפה העברית.
14. בן גוריון נזקק לכדורי שינה, אולם משהבין שהם עלולים לפגוע בזיכרון, הפסיק ליטול אותם, ומאז ישן לכל היותר שעתיים בלילה.

15. דוד בן גוריון נהג להתכתב עם ישראלים מכל גווי הציבור. לפעמים ההתכתבות נמשכה כמה שנים מבלי שכן גוריון יפגוש או יכיר את האדם שעמו הוא מתכתב.
16. ארוחת הבוקר של בן גוריון כללה בקביות קוף מוץ, ביצה רכה ועיתון דבר, ובסופה המתינו לו בתוך ביציית הנירוסטה הכמוסות שנדרש לבלוע.
17. במהלך היום, לא אכל בן גוריון, אלא הסתפק בשתיית קפה שחור או טורקי ובכמה כוסות של סידר תפוחים, יין שתה רק באירועים חגיגיים.
18. בן גוריון נהג להישקל מדי יום תחת עינה הפקוחה של אשתו – כך מספרים. אם היה מגלה כי שמן, היה מכריז על יום צום כדי לחזור למידותיו הקודמות.
19. אומרים כי בן גוריון אכל בשביל לחיות ולא חי בשביל לאכול. אבל כלים הוא אהב לשטוף – "זה משחרר אותי", הסביר וסייע לפולה במלאכה.
20. באפריל 1949, לנוכח המצב הכלכלי הקשה ששרר אז בארץ בעוד אלפי עולים חדשים צובאים על גבולותיה של המדינה הצעירה, הכריז ראש הממשלה דוד בן גוריון על משטר צנע. כדי להירתם למשימה הלאומית, נדרשו האזרחים להצטמצם ולהסתפק במועט. מוצרי מזון, למשל, הוקצבו כבמשורה לכל משפחה בעזרת פנקסים ונקודות זיכוי. אחד ממוצרי הבסיס שחסרו בזמנו היה אורז, אך מי אם לא עם ישראל ימצא לנו פטנטים? אם אין אורז, נאכל פתיתים – אמרו עקרות הבית ואף זיכו את המנה בשם מקורי: אורז בן גוריון.
21. בגיל 87, נפטר דוד בן גוריון ונקבר ליד רעייתו, פולה, בחלקת הקבר במדרשת שדה בוקר (לימים נקראה המדרשה על שמו – מדרשת בן גוריון).

משחק כור ההיתוך (נספח 14)

בשנות החמישים של המאה ה-20, הדמו את מדינת ישראל לכור היתוך לתרבויות השונות. כלומר: על פי תוכנית כור ההיתוך, יש לצקת את כל התרבויות הגלותיות שמהם באו יהודים ולגבש מהן חברה חדשה בישראל. משמע: זונחים את המנהגים מארץ המוצא ומסגלים מנהגים חדשים ויוצרים את דמות הצבר.

זו הייתה שאיפתו של דוד בן גוריון שלא צלחה.... המשחק ידגים את קיבוץ הגלויות שמתקיים בארץ ויוכיח את חוסר הצלחת תפיסת כור ההיתוך.

המשחק:

1. אפשר לשחק אותו בעצירה או בהליכה במסלול.
2. לאחריו, אפשר לערוך דיון קצר בסוגיית כור ההיתוך – רעיון טוב או לא.
3. המשחק הוא תחרות בין חוליות.
4. כל חוליה מקבלת פנקס קטן או כמה פנקסים וכלי כתיבה.
5. המדריך מבקש בכל פעם מהחוליות לכתוב כמה שיותר... ומקציב זמן.
6. בסוף פרק הזמן או בסוף ההליכה, המדריך אוסף את הדפים ואומר את הקטגוריה הבאה.
7. חוליה שכתבה הכי הרבה אפשרויות זוכה.
8. מה כותבים?

כתבו כמה שיותר :

- 2. עדות שיש בארץ
 - 2. מאכלים שיש בארץ
 - 2. סוגי מוזיקה שקיימים אצלנו
 - 2. סוגי תלבושות מסורתיות שיש כאן
 - 2. חגים שתרבויות שונות חוגגות בארץ
- ועוד ועוד ועוד.

תרגול צבאי על יבש (נספח 15)

בן גוריון האמין שצה"ל הוא צבא העם כולו – חילונים ודתיים.

כשר ביטחון, דאג בן גוריון למוכנותו של הצבא להגן על מדינת ישראל בכל עת שיידרש. עם זאת, האמין שלצה"ל יש תפקידים נוספים, ובהם לשמש "מרכז חינוך חלוצי" לדור הצעיר ולאלה שבאו מפזורות הגולה, למען יימשכו בניית המדינה ופיתוחה: "צבאנו נועד לא רק לנצח במלחמה ולהרתיע אויבים, אך גם להפריח השממה ולהקים יישובים במדבר".

בנושא זה, אפשר להעביר שפע של פעילויות :

עמידה במסדר, חניך תורן, הקשב (בנקודה אחת בסיום או בכמה נקודות).

אימון לילה ביום, הליכה בטור, מספרי ברזל, צייזבט, תרגול של הליכה בלילה לפי פזתט"א – פול, זחל, צפה, טווח, אש – בלי האש כמובן.

פעילות הסתוות, במרחב בין עצים, בגן משחקים וכו'.

נוער – נוער – נוער (נספח 16)

דוד בן גוריון האמין כי התחום שיש להפנות אליו את מלוא המאמצים אחרי ההתמקדות בביטחון הוא חינוך. הוא האמין כי הדור הצעיר יהיה זה שיעצב את דמותו האינטלקטואלית והמוסרית של העם הישראלי.

הוא האמין כי הנוער צריך להיות יצירתי, יוזם ונאמן לשליחות שההיסטוריה הטילה עליו. אל לו לנוער, לדבריו, להיות קרייריסטי השואף לרווחים קלים – דבר, שלדעתו, יהיה טוב לאויבים שלנו.

בואו נראה היכן אנחנו נמצאים כל אחד ואחת מאיתנו...

יש לי כוח ובעזרתו אגיע רחוק

מתחילים בתרגיל: מבקשים מהחניכים לחשוב כמה פעמים הם יכולים לקפוץ על רגל אחת בדקה. אפשר לדגום כמה חניכים ולכתוב את השערתם.

מודדים זמן ומבקשים מכולם לקפוץ. ברוב המקרים, אם לא בכולם, החניכים מעריכים שיצליחו לקפוץ הרבה פחות ממה שהם מצליחים בפועל.

המדריך ישאל: מה למדתם מתרגיל זה?

מה התרגיל מוכיח לכם?

באיזו מידה תחושת הביטחון בהצלחה תורמת להצלחה בפועל?

איך אתם חושבים שזה קורה?

כיצד נשפר את ההישגים שלנו?

מה עלינו לומר לעצמנו?

המדריך ישאל: מה תורם למוטיבציה שלנו ומה עלול להחליש אותה?

עד כמה ביכולתנו להשפיע על ההצלחה שלנו בחיים ועל הגשמת המטרות שלנו?

אילו תכונות עלינו לחזק בעצמנו כדי לשפר את ההישגים שלנו?

המדריך יסכם: ככל שנאמין ביכולותינו ונשאף גבוה יותר, כך נגיע גבוה יותר. אם ננמך ציפיות, ההצלחה תהיה בהתאם. כל הצלחה מלווה בהתמודדויות, בעלויות ובמורדות ודורשת עבודה קשה, התמדה ועקביות.

הפעילות לקוחה מתוך: אתר [ילדים בסיכוי](#), גליה כהן.

נסיים בדבריו של בן גוריון:

"הנוער בימינו יעצב דמות האדם בישראל – על ידי מופת."

מתוך: "קריירה או שליחות", חזון ודרך ה', הוצאת מפלגת פועלי ארץ ישראל, 1951, עמ' 221.

תשאפו גבוה, תגיעו לאן שאתם מכוונים ותשפיעו – לא רק על עצמכם, אלא על המקום שבו אתם חיים (מהקרוב לרחוק!).